

Sam Lloyd

ATMINTIES GIRIA

Iš anglų kalbos vertė
Kristina Lukoševičė

Sofoklis

VILNIUS, 2022

*Skiriu Rae ir Johnui Carringtonams –
patiems geriausiems, linksmiausiems ir trenkčiausiems
giminaičiams, kokių tik galima panorėti.*

PIRMA DALIS

ELIJAS

Šešta diena

I

Kai jie vėl suguža į kambarį, mano kėdė stovi tuščia. Aš sėdžiu ant stalo ir mataruuju plikomis kojomis. Ant kelio žvilga rausvo pleistro kvadratėlis. Keista, kad nepamenu, kada susižeidžiau.

Pamatę, kad persikėliau į kitą vietą, jie kilščioja antakius, bet nieko nesako. Stalo kojos varžtais pritvirtintos prie grindų, tad nėra ko baimintis, kad baldas nuvirs ir aš užsigausiu. Kartą, būdamas dešimties, bėgiojau Atminties girioje ir susilaužiau koją. Tąsyk vos likau gyvas. Šiaip ar taip, tai nutiko prieš dvejus metus. Dabar esu kur kas atsargesnis.

– Regis, daugiau klausimų neturime, Elijau, – sako vienas jų. – Ar norėtum važiuoti namo?

Apsidairau. Tik dabar pastebiu, kad kambarys be langų. Matyt, dėl žmonių, kurie čia įprastai būna, – blogiukų, netų, kurie dabar mane šnekina. Šie žmonės – policininkai, tai kas, kad be uniformų. Ankstėliau vienas jų atnešė kokakolos ir paaikšino, esą jie vilkį *žaidimų* drabužiais. Tikriausiai pajuokavo. Mano intelekto koeficientas aukštesnis už kitų dvylikamečių, tačiau nesuprantu, kada iš manęs šaipomasi.

Akimirksnį pamirštu, kad jie į mane žiūri, laukia atsakymo. Pakeliu akis ir linkteliu, smarkiau sutabaluuju kojomis. Argi galėčiau *nenorėti* namo?

Mano veido išraiška pasikeičia. Turbūt šypsausi.

II

Sėdime automobilyje. Jį vairuoja tėtušis. Burtininkė Anė, gyvenanti tolimiausiame Atminties girios pakraštyje, sako, kad šiais laikais vaikai tėvus vadina mamyte ir tėveliu. Neabejoju, kitados ir aš taip dariau. Nė pats nežinau, kodėl sugalvojau saviškius vadinti motute ir tėtušiu. Skaitau labai daug senų knygų – naujoms neturime pinigų. Gal čia šuva ir pakastas.

– Ar jie tave klausinėjo? – parūpsta tėtušiu.

– Apie ką?

– Na, apie bet ką.

Sankryžose jis sulėtina greitį – kas, kad turime pirmumo teisę. Atsargumo įsikūnijimas tas mano tėtušis. Amžinai būgštauja, kad partrenks kokį dviratininką, šuns vedžiotoją ar per kelią lėtai pūškuojantį ežiuką.

– Jie klausinėjo apie tave, – atsakau.

Motutė sėdi priekyje. Pasisuka į tėtušį, bet šio žvilgsnis įbestas į kelią. Pirštai grakščiai gniaužia vairą, riešai pakilę aukščiau nei krumpliai. Šitaip jis panašus į gardėsio kaulijantį šunėką. Netikėtai prisimenu mūsų svetainės sieną puošiančią Arturo Sarnofa paveikslą reprodukciją. Joje nupieštas biglis, žaidžiantis biliardą su porele cigarus papsinčių niekšelių skalikų. Paveikslas pavadintas „Ei! Leteną ant grindų!“, nes biglis tupi ant kopėtelių, o tai jau sukčiavimas. Motutė tos reprodukcijos pakęsti negali, bet man ji visai patinka. Tai vienintelis paveikslas, kurį turime.

– Ko jie tavęs klausinėjo?

– Na, žinai, tėtuši, visokių niekų. Ką dirbi, ką mėgsti veikti laisvalaikiu, ir panašių dalykų. – Nusprendžiu neužsiminti apie kitus jų klausimus, dar ne. Ir atsakymus nutyliu. Noriu šiek tiek ilgėliau pamąstyti. Per pastarąsias keletą dienų atsitiko begalė dalykų, reikia viską sugromuliuoti. Kartais gyve-

nimas baisiai sudėtingas – net ir aukštą intelekto koeficientą turinčiam vaikui.

– Ką jiems atsakei?

– Pasakiau, kad esi sodininkas. Ir taisai daiktus. – Įspau-
džiu duobutę rožiniame pleistre ant kelio ir skausmingai
vypteliu. – Papasakojau apie varną, kurią išgelbėjai.

Vieną rytą prie užpakalinių namo durų radome varną nu-
karusiu, lūžusiu sparnu. Tėtušis ją slaugė ištisas tris dienas,
penėjo piene išmirkyta duona. Ketvirtą dieną nulipė apačion
pamatėme, kad paukštė išskridusi. Varnų kaulai, pasakė tė-
tušis, gyja kur kas greičiau nei žmonių.

III

Artėjame prie miestelio pakraščio. Čia mažiau namų, mažiau
žmonių. Ant šaligatvio stovi du mokyklinėmis uniformomis
apsitaisę berniukai: jie mūvi pilkas kelnes, vilki tamsraudo-
nius švarkus, avi juodus nuspardytus batus. Berniukai pana-
šaus amžiaus kaip aš. Būtų įdomu pasimokyti mokykloje, ne
namie. Mūsų namuose nerastum knygos, kurios nebūčiau
dešimtkart perskaitęs, tad esu tikras: man sektųsi puikiai.
Burtininkė Anė sako, kad mano žodynas turtingesnis ir už
kur kas vyresnių vaikų. Kitados gyveno rašytojas, žinojęs
trisdešimt tūkstančių žodžių. Mielai su juo pasivaržyčiau, jei
tik būtų įmanoma.

Skriejame pro berniukus. Prispaudžiu delną prie lango,
įsivaizduoju, kad mokiniai atsisuka ir man pamojuoja. Bet
jie nemojuoja, o po akimirkos išvis dingsta iš akių.

– Ar kalbėjotės apie mane? – klausia motutė, vis dar pa-
kreipusi galvą į šoną.

Šiandien ji stubinamai graži. Kai pro debesis prasiskver-
bia vakaro saulė, motutės plaukai sutviska nelyg piratų auksas.

Ji atrodo kaip angelas arba kaip viena tų karių karalienių iš knygų: Bodicėja, o gal Artemidė. Užsimanau persiropšti ant priekinės sėdynės ir susirangyti motutei ant kelių. Bet tik užverčiu akis. Deduosi supykęs.

– Nesu *visiškas* kluikis. Kas, kad sykelių pasiklydau.

Kluikis – mano naujas mėgstamiausias žodis. Praeitą savaitę man labai patiko *pliauškalius*. Senąja anglų kalba šis žodis reiškia žmogų, be paliovos malantį liežuviumi. Kiekvienas turėtų pažinoti keletą pliauškalių; būtų gerai, kad jiems draugiją palaikytų ir vienas kitas kluikis.

Vėl dirsteliu pro langą. Šįkart regiu vien laukus.

– Viliuosi, Grytutei viskas gerai.

– Grytutei? – nustemba tėtušis.

Pilvą sukutena keistas jausmas; tarsi kokia slidi, riebaluota gyvatė vinguriuotų aukštyn ir žemyn. Grytutė, kniosteli man, yra paslaptis. Pakeliu akis. Tėtušis žvelgia į galinio vaizdo veidrodėlį. Kakta suraukta. Mano rankos ima virpėti.

Žvilgteliu į motutę. Jos kakle tvinkčioja pulsas.

– Nėra jokios Grytutės, Elijau, – primena ji. – Maniau, supratai.

Gyvatė pilve rangosi nirčiau.

– Aš... turėjau omeny Burtininkę Anę, – išmikčioju. Žodžiai patys veržiasi lauk. – Čia jos netikras vardas. Aš jį išgalvojavau. Kvailas prasimanymas.

Tėtušio akys klaidžioja po veidrodėlį.

– Mano galva, Burtininkė Anė skamba kur kas geriau nei Grytutė, – pareiškia jis. – Tiesa, mažiau?

Burnoje susitvenkia gaižulys – lyg būčiau perkandęs kokį vabalą ar rupūžę. Perbraukiu dantis liežuviumi, nugurkiu seiles.

– Taip, tėtuši.

IV

Mūsų rajonas visai ne toks, kaip tie, kuriuos rodo Burtininkės Anės televizorius. Čia nestūkso daugiaaukščiai pastatai, nėra ir eilėmis išrikiuotų šiuolaikiškų namų – kur pažvelgsi, vien miškai, laukai, daržinės, tvartai ir dvaras – Rufus Holas. Kur ne kur pabarstyta iš akmenų suręstų namukų. Mūsiškis irgi toks. Samdinių trobelės, taip jie vadinami.

Kitapus Atminties girios telkšo Kauliukų ežeras. Tai netikras vardas – kažin ar ežeras kaip nors vadinamas. Paprasčiausiai sykį pakrantės nendrose radau tris mažulyčius kauliukus, tebesilaikančius ant apipuvusio raiščio. Pamaniau, kad veikiausiai pavyktų juos sudėti į mažo vaiko smilių. Kauliukais papildžiau Brangių dalykelių ir keistų radinių kolekciją – iš tikrųjų tai tėra paprasta „Tupperware“ dėžutė. Ją slepiu savo kambaryje po neprikalta grindlente.

Netoli ežero yra vieta, kurią vadinu Ratų miesteliu. Kitaip tariant, tai stovyklavietė, kaip pakliūva sustatyti sunkvežimiai ir gyvenamosios priekabos. Daugelis jų čia kiurkso nuo senų laikų ir jau pernelyg surūdijo, kad dar kur nors išvažiuotų. Niekaip nesuprantu, kodėl Mionjė pakenčia Ratų miestelio gyventojus savo žemėje, bet jie tų tipų neišvaro.

Mionjė šeima gyvena Rufus Hole. Du žmonės didžiuliam dvare. Leonas Mionjė didžiumą laiko leidžia Londone. Kai lieka dvare, burzgia po apylinkes juodu landroveriu, nutaisęs tokį veidą, kad galėtų pamanyti, jog tuoj dangus nugrius. Būtų baisiai smagu patyrinėti jų namą ir sodus, bet tėtuisis nė už ką neleistų ten eiti.

Automobilis staigiai sustoja. Grįžome namo. Motutė narinusi galvą. Gal meldžiasi? Nudelbiu akis į rankas. Drebulys liovėsi. Spragteliu saugos diržo sagtį, čiumpu už durų

rankenėlės, bet, suprantama, išlipti negaliu. Tėvai teberakina duris apsauginiu užraktu, nors man jau dvylika.

Lukteliu, kol durys atrakinamos, išsiropščiau lauk. Tėtušis nuplumpina sodo taku. Pečiai pakumpę, lyg juos slėgtų viso pasaulio rūpesčiai. Mudu su motute pėdiname pavymui.

Trobelės langai tamsūs, neišduoda, kas už jų slypi. Laukujės durys – paprasta ąžuolinė plokštė. Pašto dėžutės neturime. Tėtušis retai kada gauna kokį laišką, o jei ir gauna, korespondencija pristatoma tiesiai į Mionjė namus. Motutei niekas nerašo. Mūsų durys neturi numerio, nes gyvename ne prie gatvės. Jei kas nors kada nors sumanytų atsiųsti man laišką, ant voko reikėtų užrašyti: Elijui Nortui, Eigulio trobelė, PER DŽ. GERB. LORDĄ MIONJĖ IŠ FAMERHAIDO, Rufus Holas, Mionjėfildsas. Prisieitų ne juokais paplušėti, tad nieko keisto, kad motutė ne vienintelė, kurią paštininkas pamiršo.

Ant sąramos prikalta apversta pasaga gauda mums sėkmę. Praeinu pro ją ir žengiu vidun.

V

Stoviu savo kambaryje prie lango. Grįžome prieš dvidešimt minučių, stačiai padai niežti, kaip noriu išsmukti lauk, bet nedirštu, dar ne.

Subilda užpakalinės durys, žengteliu arčiau stiklo. Apačioje, sode, šmėkšteli tėtušis. Iš marškinių kišenės išsitraukia pakelį „Mayfair“ cigarečių, vieną prisideda. Atsišlieja į anglių sandėliuką, dangop iškvepia dūmų debesį. Išeinu į koridorių, tyliai nustypinu laiptais ir neriu pro laukujes duris.

Nuo mūsų trobelės iki Atminties girios – vos penkios minutės kelio. Nustraksiu takeliu palei pūdymą ir tikslą pasiekiu perpus greičiau. Dangus slegia lyg plieno lakštas. Diena apsunkusi, sakytum, tuoj ims ir sutrupės nuo savo svorio.

Pusiaukelėje išgirstu krankimą. Atsigręžęs į pūdymą pastebiu triukšmingai besiniaujančių varnų pulkelį. Kažkas pa-traukė jų dėmesį – turbūt triušio ar fazano skuteliai, likę po la-pės puotos. Sykį skaičiau, kad varnos vadinamos *žudikių orda*. Šiurpu.

VI

Atminties girioje vėsu. Keista, nes vėjas veik visai nuščiuvęs. Monotoniškai kapsi vandens lašai, rytmetinio lietaus paliki-mas. Mulčias po sportbačiais minkštas ir drėgnas.

Pūdymą užstoja medžiai, varnų kranksmas prislopsta. Priešais kažkas sukruta. Ten gali būti bet koks gyvas pada-ras, bet aš bijau tik vieno. Kol važiovome namo, tėvai apie jį neužsiminė, o ir aš pasistengiau nieko neklausinėti. Kartais sunerimstu, kad per dažnai minėdamas jo vardą padidinsiu jo galias – o sykiu ir žiaurumą.

Žiaurumas veikiausiai nėra pats tinkamiausias žodis. Kar-tą Burtininkės Anės namelyje ant ratų žiūrėjau televizorių. Didysis baltasis ryklis išnėrė iš jūros ir perkando ruoniuką – tiksliai perpus. Atrodė žiauriai, bet iš tikrųjų nieko žiauraus ten nebuvo – tokia jau ta gamta. Ryklis norėjo būti, o ruoniu-kas tapo jo grobiu. Kiti mažyliai išlipo iš vandens vos pamatę paviršių skrodžiantį peleką – taigi, geri instinktai labai svar-bu. Nuolat apie juos galvoju.

Čia, Atminties girioje, žingsnius sulėtinu. Esu matęs už medžių besislapstantį elnią, bet elnių kailis tobulai dera prie miško aplinkos, tad dažniausiai pastebiu tik jų akis. Tas prieš sekundę šmėkstelėjęs padaras – ne elnias.

Kniosteli mintis bėgti atgal į pūdymą, paraityti kulnus namo. Bet taip pasielgti šiukštu nevalia. Girion mane atginė dingstis, pernelyg svarbi, kad viską mesčiau.

Niekam tikę instinktai.

Širdis tvaska greičiau, nei turėtų, tačiau leidžiu sau pavartyti akis. Prieš tris savaites mano mėgstamiausias žodis buvo *melodramatiškas*. Šią akimirką geresnio ir nesugalvotum. Nė nežinau, ar mano instinktai *išties* tokie niekam tikę. Augdamas miške vieną pamoką išmokau labai gerai: reikia dusyk pagalvoti prieš patikint tu, ką regi.

Įsidrąsinu, žengiu žingsnį pirmyn. Iš sąžalynų nestrykteli elnias, neištursena barsukas. Iš skliauto virš galvos nepurpteli pelėda, nenusklendžia vanagas. Žengiu antrą žingsnį, trečią ir vis kraipau galvą: ar niekas nesliūkina už nugaros?

Po kelių minučių ateinu į laukymę. Ūmai išdžiūva burna – išsausėja nelyg kauliukai iš Brangių dalykelių ir keistų radiinių kolekcijos.

VII

Čia nyku. Tikrai ne pati geriausia vieta trobelei, matyt, dėl to ją ir paliko trūnyti. Tėtušis kartą pasakojo, esą čia gyvenęs vyriausiasis dvaro sodininkas – anais laikais, kai Mionjė protėviams tokio reikėjo. Šiurpiausia, kad buveinė kaip du vandens lašai panaši į mūsų trobelę, net pasaga kybo ant sąramos. Tik ši jau surūdijusi. Ir vargu ar prišaukė namams bent kruopelytę laimės.

Langų rėmuose nelikę nė gabalėlio stiklo. Iš andainykštės svetainės šakas tiesia uosis. Ant stogo trūksta čerpių, jas aiškiai nusavino kitiems dvaro pastatams remontuoti. Tėtušio darbas, ne kitaip – jis savam kaily netveria matydamas, kai naudingi daiktai trūnija. Likusios čerpės nutaškytos paukščių kakučiais ir apsamanojusios. Galėtum pamanyti, kad trobelę ne žmogus pastatė, o koks piktas burtininkas kerais